

Literatura popular i literatura tradicional

En un principi fou el Verb. Les obres que escampaven els *clerici vagantes*, trobadors i joglars donaven forma a una llengua. Primer s'expressaren en llatí i més tard en dues llengües vulgars que eren germanes: occità i català. Aquesta

oralitat deixava parlar la memòria, la gesta, el cant, la litúrgia o la festa en forma de narracions, diàlegs, cançons amoroses, prosificacions entre les cròniques, etc. En un començament aquesta feina només responia a un desig de comunicació i de recepció immediata. Més tard la còpia de manuscrits i la impremta convertiren aquestes impressions fugisseres en objecte de lectura. De la recitació espontània a l'església o a la plaça amb motiu d'una festivitat religiosa o profana en la qual hi ha una massa atenta a un missatge, es passa a lectura individualitzada, a un acte més íntim, que adopta diverses formes materials com són devocionaris, plecs, romanços, col·loquis, relacions, cobles, llibres de pietat o de ficció que viatgen, es compren i es venen, es popularitzen a través de la galàxia Guttemberg. De fet, literatura vol dir «art de llegir i escriure», el viatge mental a través de formes narratives o en prosa, una vegada que s'ha codificat el missatge. ¶ Quan parlem de literatura popular, la cultura és un altre món molt més ampli, entenem que és la que pertany o va dirigida al poble, la que difon un missatge adequat a àmplies capes de població amb uns interessos de classe comuns, que satisfecia uns neguits i unes aspiracions determinades. Un àmbit d'altra banda molt heterogeni, però amb

uns quants trets comuns que la defineixen. Hi ha, fins i tot, qui la menysprea i la considera un subconjunt dintre d'un ordre lingüístic i literari més ampli, per la descurança i la poca ambició de moltes de les seves produccions. L'expressió lingüística de moltes d'aquestes obres és senzilla i espontània. Nosaltres li donem un valor històric-sociològic important per la capacitat que té de vincular-se a tot un poble. Darrere el missatge hi ha una llengua comuna que reflecteix tota una base social. ¶ No només la transmetien les capes menys preparades de la societat. De vegades, són també les classes dirigents les qui, per tal de salvaguardar un poder o una ideologia dominant, difonen missatges «popularitzants» per fer-se entendre millor entre unes classes subalternes amb uns certs dèficits de formació i cultura, amb un imaginari distint. ¶ També hi ha una estreta relació entre folklore i literatura. La transmissió folklòrica, més impersonal, subjecta a moltes variants, sol ésser oral i indefinida, mentre que la literària, més conservadora, fossilitza una part de l'obra relacionada amb el folklore. També distingim entre literatura popular i tradicional. La literatura popular té una àmplia difusió i coneixement. Per contra, la tradicional és acollida i assimilada com a cosa pròpia. Hom diu, i amb raó, que el que és tradicional sempre és popular, però allò popular no sempre és tradicional. ¶ Quan la Renaixença, al final del segle XIX, crida a recuperar un passat, a codificar i refer una llengua i una cultura, es recull bona part del cançoner, del romancer i del llegendari que ens ha arribat fins el dia d'avui, la punta d'un iceberg que tenia unes dimensions gegantines. Els capparets del romanticisme creien que la poesia popular expressava com ningú l'ànima i l'essència pregonada d'un poble, un sistema de valors i referències culturals i simbòliques molt determinades. En aquest intent per cercar una autoidentificació catalana, destaco les investigacions iniciades per Piferrer o Milà i Fontanals, Francesc Pelai Briz, Francesc Maspons i Lladrós, Pau Bertran i Bros, etc. Tots

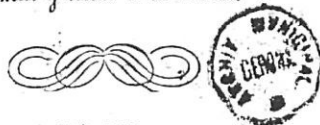
COMEDIA-TRÁGICA.

EL MARTIR À TRAICION Y
PROTECTOR DE SU PATRIA

SAN NARCISO

Representada en el año 1800 por 1
vez en el Teatro de la Exma.
é inmortal ciudad de Gerona.

Compuesta por un devoto del Santo.
natural y vecino de la misma.

GERONA:

IMPRESA Y LIBRERIA DE P. TORRES
calle de Abeuradors, número 6.
Año 1848.

Portada de la comèdia-tràgica sobre la figura
de Sant Narcís, patró de la ciutat.

eren literats que se sentien involucrats en el moviment de la Renaixença. Col·laboraven en publicacions com ara *Revista de Catalunya*, *Lo Gay Saber*, *La Renaixença*, *La Il·lustració Catalana*, etc. Al llarg de les seves pàgines s'hi troben mostres de literatura oral: parèmies, rondalles, contes, tradicions, jocs. Els romàntics identificaven la naixença de la poesia popular amb els orígens de la nacionalitat. També, bona part d'aquesta recerca folklòrica, la porten a terme els excursionistes. Els seus homes, nous exploradors civilitzats, volien descobrir el país en la seva totalitat. Tenien el desig d'acostar-se de bell nou al món rural massa desdenyat per les èlites urbanes. ¶ No oblidem, però, que des de temps molt reculats ens han arribat altres mostres d'aquesta literatura consumida per amples segments de població que fins la Revolució Industrial era eminentment agrària (plecs, relacions manuscrites, etc.). Els nostres folkloristes dediquen els seus esforços al poble rural com si aquests catalans fossin els dipositaris del patrimoni etnogràfic català. També, durant els segles XVII i XVIII, bona part de la nostra literatura es reclinava en textos no cultes que, en bona part, exploraven la vida quotidiana. En aquest estudi no incloem, doncs, les formes de literatura culta on s'han escolat imitacions popularitzants. El tema de la transmissió d'aquestes obres de literatura popular ja constitueixen un acte de creació. ¶ Bona part del valor d'aquesta literatura popular que s'explora amb una veritable passió pedagògica —que és patrimoni de molts pobles i de cap en concret—, ve donat per la llengua. Té molta importància

Lo Castell de Finestras

Drama del temps de la reconquesta de Catalunya

EN TRES ACTES Y EN VERS,

ORIGINAL DE

F. C. Y M. PERE.

Estrenat ab feix éxit en los teatros del CENTRE DE CATOLICS
DE OLOT Y SA COMARCA y de la LIRA CATOLICA DE RIPOLL
la nit del diumenge de Pasqua de Resurrecció del any 1893.

Ab llicencia del Ordinari

IMPRESA Y LIBRERIA DE JUAN BONET

OLOT: | RIPOLL:
Carrer Major, n.º 3. | C. de S.ª Pere, n.º 17.

Lo castell de Finestras, drama històric
del temps de la Renaixença.

des de l'àmbit local per reafirmar una personalitat pròpia. Així el català serà el vehicle determinat per expressar aquest fons ritual de vivències humanes, per reivindicar un procés històric en el qual s'hi percep una convivència generacional. No podem menystenir ni deixar de banda, però, una producció en castellà que arrela en força durant la segona meitat del segle XVIII. Per a moltes nacions sense estat, la literatura popular forma part del seu marc nacional, en contraposició a l'estatal. La vida tradicional era un punt de referència indefugible a l'hora de definir el nucli del «caràcter català». Més tard, durant el Modernisme veurem com la política catalanista, l'anomenat nacionalisme modernista, s'apropia del cant oral i de la cançó popular. Reinventen una tradició? Els cartells de premis potencien la investigació sobre la cançó popular. Al costat dels Cors Clavé, Maragall versionarà temes del cançoner tradicional, els nostres personatges de la mitologia nacional en un intent d'assumir una tradició que tenien tots els altres països europeus amb un estat al darrere. Josep Romeu ja va estudiar l'apropiació modernista de la cançó popular i del llegendari (*Serra d'Or*, XII, 1970, pàg. 889-891). ¶ La literatura popular no la podem deslligar de les circumstàncies socials, polítiques i econòmiques de cada moment de la nostra història. La llengua, els recursos emprats, la interpretació que en podem fer s'han de veure en

IMPREMPTA DE MANEL LLACH

Ferrerfa vella, 5. — GIRONA

Existència de romansos chistosos pera cantar.

Llibret de festejar.

Llibret Roda de la fortuna.

Nou formulari pera escriurer cartas y felicitacions.

Llibret pera apendrer á fer jochs de mans.

Llibret pera apendrer de ballar sardanas ampordanesas y selvatanas.

Llibret de cançons pera els días de Nadal.

Sainet nou, Saldoni y la Margarida.

El Fill prodich, comedia en 7 actes.

Números y llibretas pera rifas.

Verdadera relació

de un extraordinari fracàs que succehi á

PERE PORTER

fill de la vila de Tordera,

ciudadá pagés del biscomptat de Hostalrich,

Bisbat de Girona

Jesús, Joseph y María

Ajudeume cada día.

GIRONA

Imprempta de Manel Llach
Ferrerfa Vella, 5
1911

Edició gironina del Viatge a l'infern de Pere Porter.

les perspectives generals d'una col·lectivitat. Interrelació de diverses formes de producció i vida. També és arriscat centrar una investigació en els límits que enclouen les comarques de la província de Girona. No podem posar portes al camp. La memòria col·lectiva no es pot fragmentar. No hi ha una cultura popular intrínsecament gironina, encara que les nostres comarques han donat mites i formes de primera magnitud com ara tot el cicle referent al *Comte Arnau*, una abundant literatura sobre bandolers, etc. Una part de la poesia popular és comuna a diversos països europeus, a altres contrades llatines. És difícil fer una breu exposició i sintetitzar tot un munt d'informacions que no pretén ser un inventari d'autors ni d'obres.

• Els homes i les publicacions

De les publicacions que tracten temes «gironins» destaco la *Revista Catalana* (1818-1926), fundada per Francesc Matheu, que donà molt de relleu a expressions populars de les comarques gironines, amb una secció fixa de folklore en la qual treballaven Maria Gràcia Bassa de Llofriu, Sixt Vilà de Girona, Pere Vayreda i Olivàs de Lledó, etc.

També hi havia una florida de revistes comarcals amb dos nuclis importants. A Olot, hi treballaven Josep Saderra, Josep Berga i Boix, Josep Cassasa. Publicaven a *El Deber* (1896-1925) i a *Tradicció Catalana* (1917-1920). A Ripoll trobem Tomàs Raguier, creador de l'Arxiu-Monestir de Sant Pere de Ripoll, i Salvador Vilarrasa. Les revistes eren: *Puigmal* (1907-1908), *La Veu Comarcal* (1907-1908), *El Catllar* (1920-1923) i *Scriptorium* (1923-1935). Al Ripollès, hi investigaren Rosend Serra i Pagès i Josep Romeu, recercadors del mite del comte Arnau. Manuel Milà i Fontanals, que publicà en 1853 el *Romancerillo catalán* (un recull de setanta romanços), comptà amb la col·laboració del gironí Celestí Pujol i Camps (1843-1891) que li arreplegà moltes composicions de les nostres comarques, de la mateixa manera que Jacint Verdaguer ho feia de la Plana de Vic. ¶ Encara no s'ha sistematitzat amb rigor científic tota la informació, molt desigual, que Joan Amades desgranà en els cinc volums del *Costumari Català*. A la *Revista de Gerona*, en els volums dels certàmens literaris de la *Asociación Literaria de Gerona*, i en moltes publicacions que s'editen a comarques sobre els premis atorgats en certàmens floralescos o d'associacions,

CANCION ALUSIVA,
 CON QUE FELICITA
 LAS PASQUAS DEL NACIMIENTO
 DE NUESTRO SEÑOR
 JESU-CHRISTO
 AL M. I. AYUNTAMIENTO
 DE LA CIUDAD DE GERONA,
 D. BENITO ESCARRÁ Y FELIU,
 ALUMNO BENEMERITO
 DE LA PRIMERA CLASE DE GRAMATICA
 DE LAS ESCUELAS PÚBLICAS DE LA MISMA.

Con licencia. Gerona:

Por VINCENTE OLÍVA Impresor Real.

Madala dedicada a l'Ajuntament de Girona
 per un alumne de les escoles públiques.

SAINET NOU
 DE 'N SALDONI
 Y LA MARGARIDA

PERSONATJES

RECTOR
 ABIA

MARGARIDA
 SALDONI

1.ª, 2.ª, 3.ª Y 4.ª PART

Imp. de 'n M. Llach, Ferreria Vella, 5.—GIRONA

Portada del Sainet nou de 'n
 Saldoni y la Margarida.

lligues regionalistes hi ha recollides moltes llegendes, investigacions més o menys rigoroses encara per analitzar. Sense anar més lluny, a la revista vigatana *La Veu del Montserrat* (1878-1902), el blanenc Josep Cortills (1839-1898) hi estudia les cançons populars (1884); el llibreter i poeta gironí Josep Franquet hi va publicar els goigs de Nostra Senyora de Recasens, els de Farners i els de la Verge dels Desemparats, etc.). Enric Mirambell ens va fer conèixer als *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins* (1948, III, pàg. 265-268), els índexs dels articles publicats a *La Renaixença*, sobre temes gironins.

• Estat de les investigacions

En els darrers anys s'han inventariat tres fons arxivístics de temàtica popular, importantíssims, que el dia que es publiquin sencers i ben estudiats revolucionaran tots els esquemes que ara tenim sobre aquesta literatura. Lluís Calvo i Calvo ha investigat els treballs de camp que feren Tomàs Carreras i Artau i Josep Maria Batista i Roca, fundadors de l'Arxiu d'Etnografia de Catalunya, en 1915. Aquests dos estudiosos van aplegar nombrosos qüestionaris amb les respostes i els materials complementaris. Calvo ha publicat un acurat catàleg d'aquest fons: *L'Arxiu d'Etnografia i Folklore de Catalunya* (CISC, Barcelona, 1990). Conté molts treballs inèdits relacionats amb diversos aspectes culturals de les nostres comarques. *L'Inventari de l'Arxiu de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya* (vol. IV -fascicle I i II, Barcelona, 1993-1995), en curs de publicació a cura de Josep Massot i Muntaner, és una

obra primerenca, començada en 1921, que fou paralitzada a causa de la guerra civil. La inicià el mecenes Rafael Patxot i Jubert. Podem dir que és una obra de proporcions gegantines, tot just catalogada, d'un gran interès per a tots els qui s'interessen per aquests temes. ¶ El Servei de Cultura Popular i Tradicional de la Generalitat de Catalunya va adquirir fa pocs anys la biblioteca i l'arxiu particular del folklorista Joan Amades i Gelats (1890-1959). Aquest servei, a més, ha anat formant una impressionant biblioteca especialitzada i complementària que és de consulta indispensable per a qualsevol investigador del nostre folklorè. ¶ Darrerament s'ha iniciat també la publicació de la *Paremiologia catalana comparada* de Sebastià Farnes (1854-1934), amb mostres de 3.500 títols de bibliografia on tenen cabuda materials orals i escrits que recullen sota el títol de «parèmies»: dites, refranys, adagis, proverbis, màximes, sentències, aforismes, modismes, frases proverbials, etc.

• La literatura popular des de la Revolució Industrial

La literatura popular, tal com l'hem entès fins ara, fa temps que va entrar en crisi. Romanen les formes, però, les funcions que acomplien ja no són les mateixes. Els canvis accelerats que ha sofert la societat han anat erosionant les celebracions perquè el sistema d'idees i de valors que exhibien ja no són els mateixos. Han desaparegut les confraries, els gremis, les associacions i altres entitats civils i religioses on fermentaven aquests ideals. El turisme rural amb els intercanvis d'informació, les noves tecnologies, els mitjans de comuni-

Lobles fetes so

bre la justícia y cruel mort de Antoni Roca: escandalitzador de tota Catalunya: y de Sebastia Lortson companyo.

Lecot vos desta jornada
adelaus a vos toca
vetnt que va acabada
la vida d'Antoni Roca.

Lo capta bancu pèrdut
de vostra capitania
lo qual teniu congut
per la sua vilania
va venca fi que ha feta
va venca ba que es vengut
vna mort l'hi adreçeta
tot lo mon neo fomat.

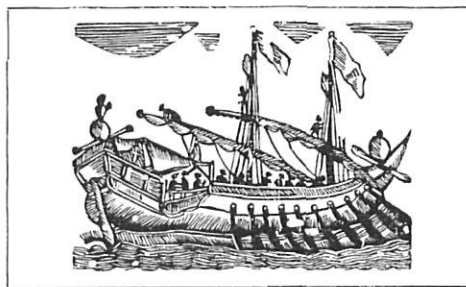
Sa mare po be sabut
que va anar a la preso
perque no fos deslebat
ll'ol' d' d' tra mare so
precb te molt vulke intrar
per la anima meiqnina
treballa per la faluar
pus que deu te encamina.

Que aré no hi pot fer
quel teu cosa ha de pagar
doncha pena en teu veritader
quell tole se per perdonar

Capçalera d'un plec gòtic del segle XVI sobre la mort d'uns bandolers.

cació multiculturals han obert nous espais mentals. La gent ha perdut aquella capacitat de memoritzar i de donar forma a uns sentiments en forma de relats. ¶ La «Revolució Industrial» provocà grans èxodes de gent del camp a la ciutat a la recerca de noves oportunitats. Aquests nous ciutadans que es deslliguen poc a poc de la tradició popular demanen una cultura urbana amb uns nous postulats estètics. Així per exemple, al costat dels escriptors adscrits a les tendències més tradicionals, sorgeixen, per reacció modernista, sainets que satiritzen els vicis de la nova burgesia. També hi ha una producció de sainet costumista que escenifica la vida a ciutat, amb nous escenaris pouats dels barris baixos, etc. Els «quadres de costums», vuitcentistes, els fulletons als diaris i revistes, l'aparició d'una premsa popular i satírica amb l'ús d'una llengua col·loquial, quan no dialectal, el gust per l'actualitat i els temes de costums, obren una esclatxa en la vida cultural d'aquestes viles que han enderrocat les muralles per expandir-se millor. Una vegada el llibre té al darrere un apartat comercial que el difon i l'ajuda a vendre, es consoliden les tendències d'una poesia política compromesa, el fulletó i la novel·la històrica. Es valoren també la cançó i la dansa. El castellà, omnipresent en molts ambients, deixà un lloc a la nostra llengua. El «català que ara es parla» serà l'eina per descriure millor els «tipos pintorescos», els oficis en vies de desaparició. ¶ Per contra, la societat rural es manté fidel a uns esquemes culturals heretats de l'època medieval: rondalles, goigs, corrandes, passions, teatre hagiogràfic, llegendes, etc. J. Gibert al seu llibre *Giroma. Petita història de la ciutat i de les seves tradicions i fol-*

EL CAUTIVO DE GERONA.

NUEVA RELACIÓN Y que escribió un hijo a su teniente los tormentos cautiverio en la como lo curioso

COPIA DE UNA CARTA padre, en que le dió a entos que padecía en su ciudad de Argel, drá ver el lector.

A la fin va añadido un romance d' una negra señora, en alabanz: a un negro.

Permita el cielo divino,
dice, padre de mi vida,
de que llegue á vuestras manos
esta triste carta mía.
Por ella, padre, sabreis
el tormento y la fatiga,
congoja, pena y dolor
que padesco noche y día,
no cesando de llorar,
el alma siempre afligida:
triste el corazón y lleno
de angustia y melancolía.

Preso y cautivo en Argel,
porque así Dios lo quier:
tan maltratado, señor,
de aquesta gente enemiga,
en una obscura mazmorra
me llenen sin compañía,
con unos cuadrados grillos,
que las piernas me lastiman,
una cadena pesada
á el cuello traigo oprimida
que por el suelo me arrastra,
y todo el cuerpo me liga.

Es mi comer y beber
sola una vez al día:
una libra de pan presto
sin mas vianda me envían,
y medio asumbre de agua
me dan señor por bebida.
El moro que me lo trae,
dobra mas las penas mías,
porque de palabra y obra
me ultraja con ignominia.
Padre mio, yo confieso,
que toda la culpa es mía.

Primer foli d'una relació en vers que explica el captiveri d'un ciutadà de Girona a mans del cors i la pirateria argelina.

lore (Barcelona, 1946) confessa que escriu el llibre per donar testimoni d'un món esbucac. La seva investigació sobre el patrimoni i les arrels de la ciutat la fa acabar en 1914 (Primera Guerra Mundial), perquè creu que «cal considerar aquell any com el darrer del temps vuitcentista, del que anomenem «vell bon temps», el qual amb tot allò que representava va morir a la Gran Guerra». Gibert s'adonà de l'arribada d'un nou «modernisme» que arraconà tota una manera d'entendre el món. Encara a començament de segle per la festivitat de sant Josep, patró dels fusters, els agremiats cantaven els goigs. Per Setmana Santa hom recitava les «cançons de la passió». En les festes de naixement els padrins llençaven «bateig» (cèntims i llaminadures). Quan la quitxalla no quedava satisfeta dels presents llençats des d'una finestra cridava: «rancis podrits, butxaques de cuir, / rancis podrits, tireu confits». ¶ En aquest procés decreixent del conreu i difusió de la cultura popular es produirà un altre hiatus amb la dictadura de Primo de Rivera i un de més sagnant i anorreador amb la Guerra Civil i una més difícil posguerra, quan la nostra llengua no té cap instrument vàlid d'expressió per sortir d'unes catacombres patides durant quaranta anys. Als anys seixanta, els flabiolaires que treballaven al bosc en la zona d'Arbúcies i de les Guilleries ja tocaven, en hores de lleure, peces de ball i de cançó espanyola que sentien a les ràdios portàtils que se'n duïen al tros. I és que els temps canvien d'una manera molt accelerada. ¶ La literatura popular no deixa de ser també cultura que va lligada a d'altres expressions pròpies de la cultura popular, sobre les quals ara no hi podem entrar. Hi ha tot un fons iconogràfic

Capçalera de dos romanços setcentistes molt populars amb figures d'enamorats en els quals la noia duu els pits descoberts. Alguns tractadistes del tema creuen que l'ocell engabiat i el peix que la noia té entre mans tenen una doble lectura ja que representarien símbols sexuals perfectament identificables. (Joan Amades, Xilografies gironines).

que servia d'ornament a totes aquestes publicacions. A la nostra ciutat teníem les col·leccions de boixos d'Antoni Franquet, la d'Agustí Coll (Casa Llach) i la de la Tipografia Carreras, signes iconogràfics, que donaven vida a tot aquest món de la literatura, dirigida a un estament particular. ¶ Avui només podem analitzar la literatura popular com un patrimoni etnològic en perill de sacralització. De vegades, quan s'intenta recuperar alguns d'aquests àmbits, hi ha el perill de fer una pirueta en el buit perquè ha desaparegut el context religiós, humà, social que els donava vida. Quin és el seu ús social? És molt arriscat donar nova vida a unes manifestacions ja fossilitzades. Quan assisteixes a una representació de teatre religiós, hi ha de tot menys la creença, la devoció i la religiositat, que eren el motiu bàsic per muntar aquestes celebracions. Cal renovar-les, deixar que morin, refer-les com una reproducció museogràfica? La secularització de la societat, les noves generacions han reinterpretat d'una altra manera tot l'esquema heretat de la Renaixença.

¶ Han sorgit noves formes de literatura popular, de masses. Als anys 60 aparegué el fenomen de la «Nova Cançó». Entre 1970 i 1976 aquest moviment musical amplià el seu camp d'acció. La genuïna tradició cultural catalana, però, s'ha perdut força. La internacionalització de la cultura i

GOIGS
TA LLUCIA VERGE
la qual es venera
y Parroquial
ta Eularia
la Ciutat

SR. LLUCIA

DE SAN-
GE Y MARTIR,
en la molt antiga
Iglesia de San-
Sacosta, de
de Gerona.

Entre Verges portuosa,
entre Martyrs celebrada,
Llúcia del Senyor Esposa
siu la nostra Advocada.
De Sicilia en Zraguza
sou lo vostre naixement,
de prosapia generosa,
de sanchi, y lustre decent;
en la ley de Christo honrosa
ab molt primor educada: &c.
Eutiquia la vostra Mare,
pretendia vos Espòs,
quant per mort de vostre Pare
sou heretere dels dos:
en extreu pica, y hermore
de graus virtuts adocrada: &c.
Rehusareu ser casada
ab un noble Cavaller,
sols del Senyor estimada,
y prenda pretendu ser:
la Mare molt vos proposa
del mon y rea vos agrada: &c.
Vostre Mare desganada
per lo discurs de quatre anys,
sou perfectament curada
ab vostra Fe y desengany;
ab tñ prodigi famosa
quedau del mon aclamada: &c.
Als pobres de caritat
sens reserves los donau tot,
de pobresa, y castedat
redoblau lo vostre vot;
fugiu vida mercillosa,
per ser ja a Deu dedicada: &c.
Molt prompte acudi lo amat
de son amor dent la culpa
als ulls: y Vos de ella tirant;

los hi donau per di-cuipe;
acció tant generosa
no satista gent malvada: &c.
A Pascasen President
vos acusa ab gran furor,
per veure si lo torment
vos mudaria lo cor:
de Era tant soliosa,
pensa, seréu destrogada: &c.
Ab blanduras, y ab rigor
vos probá, y sempre constant
foreu, pues vostre valor
es dó del Esperit Sant:
un hoch deshonest disposa,
perque siu violjada: &c.
Ni la força de algun bras,
ni del Bou mes corpulent
vos pogué fer dar un pas,
ni lo mes sich moviment
volent la ma poderosa
de Deu, ser així admirada: &c.
Atravesada no obstant,
que una espasa al coll teniu,
rebut despus son Cos sant,
a Jesu-Christ beneu:
patint mort tant mes ditosa,
quant lo Terrá desastrada: &c.
En la Ciutat de Gerona
de Eularia en lo Temple antic
de la vista sou presentada:
remey, y amparo molt rich:
sab to lo mon, que lo implora,
que excois experimentada: &c.
Tenui Corona gloriosa
de Verge, y Martyr sagrada
Llúcia del Senyor Esposa
niva la nostra Advocada.

f. Diffusa est gratia in labiis tuis. OREMUS. R. Propterea benedixit te Deus in aeternum. E. Xaudí nos Deus saluator noster sicut et Beata Lucia: Virgine y Martyris tunc festulata. Gaudemus, te pro deotionis eruditione officia. Per Christum Dominum nostrum. R. Amen GERONA Per Jaume Bro Estamper, y Llibreter en lo carrer de les Ballessterias.

Goigs de Santa Llúcia verge i màrtir. Girona, Jaume Bro, estamper.

de l'economia han esfondrat barreres. La sagrada àrea del dòlar, en paraules de Pere Quart, ens acosta més a la cultura nord-americana de masses. Apareixen els culebrotos sud-americans i després els nostrats, una certa televisió antropològica, el món dels còmics, la cançó desguitarrada i altres productes culturals dels quals no hi ha tradició a casa nostra. Tots aquests fenòmens han desterrat a la reserva aquesta especificitat nostrada que vehiculava una forma d'entendre el món, que inquiria formes de vida tal com llavors es manifestaven. Avui, irremeiablement perdudes, només les podem llegir en algunes obres del ruralisme costumista i pagesívol.

• El present treball

Per raons de mètode, i sobretot per necessitats d'acotar un marc adaptat a les necessitats d'aquesta publicació, compartimento aquest estudi en capítols, que mai no són independents uns dels altres, en els quals estudio: la literatura oral, la cançó, la narrativa, el teatre, la rondallística, etc. Per manca d'espai deixo de tractar el refranyer, la galàxia de les corrandes, endevinalles, embarbussaments i jocs de paraules, etc. Deixarem també per una altra ocasió la redacció d'una petita antologia de textos.

